

katerih je bilo nad 100, se je pridružilo vse ljudstvo. In tako je donel po cerkvi in zunaj cerkve mogočen glas »Lepe naše domovine« in valovi te pesmi so bučali tje proti Spielfeldu. . . . To je bil nepopisno veličasten, da, zgodovinsko važen prizor.

Slavnostni sprevod.

Nato se je vslo ljudstvo iz cerkve in se je na državni cesti, ki vodi iz Spielfelda, razvrstilo v slavnostni sprevod. Na čelu sprevoda so bili jezdec s slovenskimi trobojnicami. Njim so sledili otroci s trobojnimi zastavicami. Nato so korakali moški, katerih je bilo gotovo okoli 1500. Za možmi je korakal pevski zbor, pomnežen s pevci iz Slovenije, Jarenine in Maribora. Za pevci so korakali zastopniki jugoslovanskega častniškega zbora, Narodni svet s poverjenikom dr. Verstovškom, v dolgi vrsti naše žentstvo. Godba je igrala narodne koščice, pevci pa so prepevali narodne pesmi. Ko smo korakali mimo nemške šole in Südmarkhofa, so se slišali klici: »Hvala, da ste nam zgradili ta poslopja!«

Slavnostno zborovanje.

Na severni strani Slov. doma je bil pripravljen govorniški oder, ves v zastavah in cvetju. Obširni prostor je bil natlačeno poln občinstva. Bilo nas je nad 3000.

Prvi stopi na oder viharno pozdravljen predsednik krajevnega Narodnega sveta, domači župnik č. g. Vračko. Izvajal je: »Manj strašna noč je v črne zemlje krilo, kot so pod solcem sužnji dnovi.« Sužnji, hlapci, robovi smo bili. Toplji so nas, hoteli so nas popolnoma iztirati z domačih tal. A danes smo zmagovalci. Jugoslavija nas je otela. Ruski Port Artur je padel, a slovenski Port Artur se danes stoji! Dolgo je trajala črna noč, a sedaj nam sije toplo solnce svobode. Govornik je pozdravil zbrane množice in posamezne zastopnike. Med njegovim govorom so se pripeljali z avtomobilom 4 srbski častniki iz Maribora. Ljudstvo jih je tako burno pezdavljalo, da je govornik moral prekiniti svoj govor. Svoja izvajanja je končal s klicem: Jugoslavija vivat, crescat, floreat! Jugoslavija živi, rasti in procvitati!

Viharno pozdravljen je nato nastopil srbski nadporočnik. Govoril je mirno, a navdušeno. Ljudstvo je sledilo z napetostjo vsaki besedi in ga je do dobra razumele. Zagatavljali je obmejne Slovence, naj popolnoma zaupajo na svojo novoustalovljeno Jugoslavijo. Veliki in mogočni narodi so z vami: Amerikanci, Angleži, Francozi, predvsem pa mi Srbi.

Dr. Verstovšek,
dr. Medved, dr. Ravnik in Thaler.

Slavnostni govorniki dr. Verstovšek, Medved in Ravnik so s svojimi izjavami vzbudili med ljudstvom toliko navdušenja in zanimanja, kakor še nismo videli na nobenem shodu. Skoro po vsakem stavku je ljudstvo bučnilo v vihar odobravanja, vsklikanja in plaskanja. Dr. Medved je med drugim izjavil: Tako lepe zahvalne nedelje še ob mejni slovenski rod nikdar ni obhajal kot danes. Vi obmejni Slovenci imate tokrat dovolj vzroka, da vsklikate k Bogu: Tebe Bog mi hvalimo! Govornik je razvijal zgodovino trpljenja in sužnjosti Slovencev v taki obliki, da so celo resnim možem prišle solze v oči. Ob koncu pa je pozval zbor na tri reči: 1. obljubimo, da bomo skrbeli za red in mir v novoustalovljeni državi; 2. napravimo trden sklep, da bomo značajni, da bomo narod poštenjakov, narod vrlili mož; 3. da se spominjamo tistih, ki nam so pripravili Jugoslavijo: dr. Kreka, dr. Korošca in Wilsona. Živeli Jugoslovani! Živela naša srečna, mlada, svobodna Jugoslavija!

Dr. Ravnik je opisal v živi besedi boje obmejnih Slovencev. Opisal nam je zgodovinski razvoj razpada stare Avstrije in Nemčije. V saljivi obliki je govoril o naših nemškutarjih in o nalogah, ki jih imamo v Jugoslaviji.

Domači župan Thaler se je nato zahvalil za ogromno udeležbo.

Po zborovanju je tritisočglava množica zapela »Lepa naša domovina« in »Onamo, Onamo.«

Zgodovinarji, zapišite dan 24. novembra 1918 kot dan-mejnik v zgodovini obmejnih Slovencev!

Belo-zelena garda v Mariboru razorožena

Z dovoljenjem NS in generala Maistra kakor zapovednika jugoslovanskih čet na Stajerskem je mariborski mestni zastop osnoval posebno obrambno stražo, ki je bila pod vrhovnim poveljništvom

general Maistra, a je sicer mela svoje lastne poveljnike. Ta obrambna straža je nosila na kapah belo-zelene znake in od tod ime zeleno-bela garda. V tej gardi se je po velikem delu natepla vsa v Mariboru zbrana domača in tuja sodrga. Bili so vmes celo trije roparski morilci. Imetje in življenje meščanov je bilo pred to oboroženo družbo stalne ogroženo. Ko je pa nekaj članov te jako mešane družbe dne 19. t. m. iz narodnega sovraštva za hrbtno ustrelilo slovenskega dragonca Vauhniko, je to izbilo sodu ono.

V noči od minulega petka na soboto je general Maister odredil, da se ima ta mestna garda razorožiti in naši vrli slovenski in srbski junaki so to storili z največjo točnostjo. Pri vsem tem delu sta bila samo ranjena dva izmed zeleno belih, ki se nista pustila razorožiti, in sicer eden poročnik in eden poddesetnik. Na naši strani ni bilo nikakih žrtv. General Maister je naznanil to razoroženje meščanom in delavcem s posebnim slovensko nemškim proglasom. V tem proglasu pa je med drugim rečeno: »Na straži stoječi udje mestne straže so sami plenili, ropali in streljali na ljudi. Sklenili so, da zarobijo jugoslovanske čete in vzamejo uplivne jugoslovanske osebe za talce.

Državno orožje vsake vrste, municijo, opravo in monture se morajo oddati do 12. ure opoldne. Udje mestne straže, ki niso Mariborčani, morajo do večera zapustiti Maribor.

General Maister povdarja, da tega ni akrenil proti meščanom, ampak zato, ker je ob nastopu svoje službe obljubil, da bo vzdržal mir in red ter boče držati svojo besedo.

Proglas končuje:

Meščani in delavci! Ne bojte se in imejte mirno kri! Moje četa so danes tako močne, da mi je lahko brez druge pomoči vzdržati red. Po moči bom skušal Vaš trdi položaj v zadnjih treh tednih sedanjega težkega časa zboljšati. Dokler mojim naredbam ne nasprotujete, ste pod mojim osebnim varstvom, in bodem vsako Vam prizadeto krivico najostreje kaznoval. Nasprotno pa Vas svarim pred vsako nepremišljenostjo, da se zabrani razglasitev prekega sode. Jaz in moji častniki smo odločni in močni dovolj, z našimi vrlimi četami zadušiti vsak upor, če je potrebno, z najostrejšo silo.

Pogreb dragonca Vauhniko

V Šmihlavžu pri Hočah se je v četrtek, dne 21. novembra vršil slovesen pogreb dragonca Franceta Vauhniko, nedolžne žrtve tujega nasilja. Starši so namreč dali prepeljati truplo iz Maribora na dom. Pogreba se je udeležilo veliko število ljudi. Dragonci na konjih, krdeci drugega jugoslovanskega vojaštva, zastopniki jugoslovanskega častniškega zbora, odposlanstva NS v Mariboru in Hočah in dijaštvo, je skazalo junaku zadnjo čast. Sv. mašo zadušnico jebral č. g. kaplan Polak. Krsto so nosili vojaki, ki so jo tudi spustili v grob. Po opravljenih molitvah je vojaška četa oddala častno salvo. Ob grobu, ki je na lepem prostoru pred odhodom v cerkev sv. Miklavža, so se poslovili od junaka v imenu častnikov in jugoslovanske armade nadporočnik Lederhas, zastopnik NS dr. Rosina, zastopnik naših organizacij predsednik Žebot in v imenu mladine, dijak iz Maribora. Vsi pogrebci so bili ginjeni. Tako veličastnega pogreba še ta kraj ni videl.

O rajnem Vauhniku soglašajo vsa mnenja: Bil je v vsakem oziru vzgleden mladenič. Zvest katoličan, navdušen Jugoslovčan in priden ter poslušen sin svojih staršev. Bil je marne uravi, spoštovan od vseh, ki so ga poznali. Vauhnik je bil krasen fant. Star se komaj 21 let. Visoke rasti, raven kot jelka, zalega lica, jasnih oči, izobražen in odločen.

In ta vrli jugoslovanski sin je moral pasti pod zahrbtno, zločestno roko. . . . Mirno je šel čez dravski most v Mariboru, kjer ga je zadela krogla v trebuh. Vauhnikovo smrt ne bomo maščevali, kakor se navadno maščujejo taka dejanja. Nemška zeleno-bela garda, ki je kriva Vauhnikove smrti, je bila v soboto razorožena.

To je odgovor na smrt Vauhnikovo. Mi pa vsi sklenemo: naša osveta bo ta, da bomo Jugoslavijo pomagali urediti kot državo, kjer vlada red in mir ter sloga in pravica.

Plačilo.

Nemški cesar Viljem je ponižan. Hotel je vojsko, ker je želel zagospodariti nad celim svetom in uničiti pradedem Slevane. Danes se skriva kakor priganjena zver brez krone, brez armade,

brez prijateljev v tujini. Zagrešil je neštivilno zločinov in opravičeno zahteva Amerika, da se ga pošlje v pregnanstvo na Hudičeve otoke, kamor so pošiljali največje zločince in reparje.

Viljem je kriv, da je poginilo na bojiščih na milijone nedolžnih ljudi, da je na milijone vdov in sirot v največji badi, on je kriv, da so opustošeni mnogi najlepši krajev naše domovine, poseben solčna Goriška.

Invalidi, vdove in sirote v Nemčiji so poslali Viljemu naslednje odprto pismo:

»Ali si bil na bojišču, ko je bilo ob gromenju topov, ob pokanju pušk in praskanju granat na stotisoče mož na tvoj ukaz poginanih v naročje smrti? — Ali si bil v zakopih, ko so tam naši očelje, bratje in sinovi v mrazu in na dežju, poleti in pozimi, podnevu in ponoči vsled tvoje volje gledali smrti v obraz? — Ali si bil na morju, ko je bilo na stotine ljudi s tvojim torpedom vrženih z ladij in so se brez pomoči potapljali? — Ali si videl zgerela mesta, zapaljene vasi in opustošeno polje? — Ali si videl mlake ljudske krvi, grmade trupel, tisoče pehabljenih teles? — Ali si slišal krik greze in obupa, stokanje in vzdihovanje ranjenih in umirajočih? — Ali nisi slišal obupnih klicev in joka vdov sirot, ali nisi slišal preklinjanja milijonov ljudi, zmrzlenih, lačnih in obubožanih? Samo misel na gorje, na gorje, na bolesi in strahote, ki si jih ti zakrivil, razgreva dušo, stiska srce in s solzami zaliva oči, v tebi pa ni niti trohice časti in vesti. Nisi vreden življenja. Le pojdi in daj svoje telo vodnim roparskim pticam, da boš vsaj njim za užitek.«

Tako sodi danes svet o Viljemu, največjem zločincu, kar jih je kedaj gledal svet. Naš nekdanji ljudomili cesar Karel je njegova žrtv. Viljem ga je tiral v nesrečno smer in mu ni dovolil, da bi hodil svoja pōta, pōta miru in sprave. Karel je imel tudi slabe državnike. Imena Stürgkh, Tisza, Barhtold, Černin, Andraši itd nam povejo dovolj. Vsi ti so tirali Karla v nesrečo. Stürgkh in Tisza sta že dobila svoje plačilo.

In še nekdo je dobil to, kar je zaslužil. Ptnjski Štajerc je celih 20 let širil strup nemškutarstva med naš rod. A svojega namena ni dosegel. Danes leži med mrtveci. Prenehal je izhajati. Papir, ki mu je preostal, so njegovi lastniki ponudili Slov. Gospodarju.

Naši protivniki so izginili, a Slovenci, Jugoslovani smo ostali. Svobodni smo

Slovenska posadka v Spielfeldu.

Spielfeld, 26. nov.

Zasedenje Spielfelda po jugoslovanskih četah je vzbudilo precejšnje razburjenje med Nemci. Objavljamo kratek popis, kako se je izvršilo zasedenje.

V noči od nedelje na ponedeljek, dne 25. nov. se je močna srbska četa pripeljala s posebnim vlakom v St. Ilj, odkoder je odkorakala peš proti Spielfeldu. Malo pred Spielfeldom se je razdelila v tri dele. Ena kolona je prodirala v rojni črti po državni cesti, druga je šla čez Obeo mimo pokopališča na hrib nad postajo in tretja ob železniški progi. Nemška posadka v Spielfeldu je bila najbrž »po prijaznosti« železniških uradnikov že iz Maribora obveščena o prihodu Jugoslovancov. Ko so se približali Spielfeldu na kake četrt ure, je oddala nemška posadka več signalnih strelcev. Bila je torej očitno po svojih »prijateljih« iz St. Ilja poučena o preteči nevarnosti. Na Obeu je naš oddelek razpostavil strojne puške, a se je kmalu zopet pomaknil naprej. Srbi so brez obotavljanja prodirali proti severu in prvi je dospel v vas oddelek, ki je hitel po državni cesti. Kot drugi so prišli na kolodvor Srbi, ki so korakali ob progi. Tretji oddelek je zasedel višino nad kolodvorom, ki obvladuje vso okolico. Nemci so pred begom še spustili v zrak raketo, ki bi naj razsvetlila ozračje, pa ni hotela razpočiti. Nemška posadka, bilo je kakih 50—70 mož, je pobegnila deloma čez most na nemško stran Mure, deloma pa po železnici proti Ernovžu. Ko so Srbi dospeli na kolodvor, so naši in srbski častniki stopili v kolodvorske uradne prostore in so slovesno proglasili, da je Spielfeld zaseden od Jugoslovancov in entente. To je bilo v ponedeljek, dne 25. nov. 1918, okoli 5. ure zjutraj. Uradništvo je sicer vse preplašeno, toda popolnoma udano v svojo usodo. Izjavilo je, da hoče tudi naprej zvesto opravljati svojo službo. Ko je došel poštni uradnik v urad in je izvedel, da so Jugoslovani zasedli Spielfeld, se je razjokal — od jeze.

Nemci, ki so korajžno zbežali na drugo stran Mure, so krog 1/2 6. ure zjutraj začeli krepko streljati proti Spielfeldu, a krogle so napravile le luk-